

tár. (Megjegyzem, hogy a vallásos nevelés a «vallás» alcsoportjának egyik osztályát teszi).

A kongresszust szept. 19-én d. e. nyitják meg elnöki beszéddel, mely után a hét osztály mindegyikében egy-egy általánosan tájékoztató előadást tartanak. Szept. 20-án d. e. és d. u. a 24 alcsoport ülészik, mindegyikben két-két előadás lesz: egyik az utolsó évszakban létesített haladásról, a másik az alapvető fogalmakkal és módszerekkel foglalkozik. A következő napokon 129 alosztály dolgozik; itt is két-két felolvasás lesz: egyik a többi tudományokkal való összefüggésnek, a másik a napirenden levő problémáknak szentelve. Szept. 26-tól kezdve a tanácskozás szabadabb mederben folyhat és más önálló kongresszusok is tarthatók. Az előadásoknak és felolvasásoknak teljes sorozatát (314) állandó emlékéül a kiállítás igazgatósága fogja kiadni. Annak idejében erről is tájékoztatni fogjuk olvasóinkat.

A körlevél helyesen jegyzi meg végül, hogy ennek a hatalmas és eredeti tervnek, mely hivatva van a tudományos irodalmat egy páratlan művel gazdagítani, teljes sikere az összes hivatott tényezőknek lankadatlan közreműködését feltételezi.

kf.

KÜLFÖLDI IRODALOM.

Georges Demeny: *Mécanisme et education des mouvements.* Paris, 1904. 518. l. Biblioth. scientif. internat. F. Alcan.

Bár az előttünk fekvő munka első-orban a physiologiai nevelés vezetőinek szól, kell, hogy minden pædagogust érdekeljen. Ma már nyitott ajtók döngetését jelentené, ha ez állításunk igazolására akár a «testi nevelés» általános fontosságát akarnók vitatni, akár pedig azt, hogy e név alatt összefoglalt pædagogiai behatások összesége csak az emberi szervezet funkciójának minden irányban való ismeretére építhető. Hanem arra gondolunk, hogy könyvünk szerzője amellet, hogy elősmert elsőrendű szaktekintély a testi nevelés kérdéseiben, ritka helyes pædagogiai érzékkel bir, kinek fejtegetései mindig mély perspektivában jelennek meg. Annál becsesebb tulajdonság, mert a módszeres physiologiai gondolkodás és a nevelési problémák magasabb szempontból való conceptiójának kapcsolata még ma is inkább kivétel, mint szabály a pædagogusok között. Művünk sok önálló vizsgálatokon alapuló és nem ritkán a legelterjedtebb előítéleteket lerontó fejtegetéseit természetesen ép csak jelezhetjük e folyóirat hasábjain. Miután szerző a mozgás anatómiai mechanismusát ismertette, áttér a különböző helyzetek (attitüdes) és mozgások általános és egyes sajátos nyilvánulataikban (járás, ugrás, futás, úszás, evezés stb.) való elemzésére. Rámutat arra (153. l.), hogy a mozgásokat nem lehet másképen osztályozni,

mint physiologiai hatásuk szempontjából. Tehát sem geometriai saját-ságaik szerint, sem pedig annak alapján, hogy «szabadgyakorlatok»-e vagy «szergyakorlatok» nem lehet őket helyesen osztályozni. Ez utóbbi eljárást avval hasonlítja össze, mintha a gyógyszereket az őket tartal-mazó üvegek formája szerint csoportosítanók, nem pedig orvosi hatásuk szempontjából. Ily fonák és tisztán külső kriteriumokra támaszkodó eljárásból fakadnak az olyan káros tévedések, hogy a mozgásokat «minden irányban» kell végrehajtani, tekintet nélkül arra, van-e ebből haszna a szervezetnek, sőt talán nem válik-e kárára? Szerző számos ily szempontoktól inspirált gyakorlatokra mutat rá, melyeket ma túl-becsülnek, pl. a mászási gyakorlatokat, sőt akad olyan is, mely hatá-rozottan káros a szervezetre, mint pl. bizonyos függési gyakorlatok a gyűrűn. Épen ilyen előítélet uralkodik arra nézve, hogy mily ütem-ben történjenek a tornászati mozgások; sokan az élénk ütemben vég-zett gyakorlatoknak előnyt adnak, miközben a kezeket súlyokkal ter-helik meg, összezavarván a mechanikus úton pillanatnyilag fokozott vérkeringést és légzést e functiók spontán fejlesztésével, ami pedig a valódi célt képezi. Általában könyvünk is küzd a tornaszerek túl-becsülése ellen, mintha csak alkalmazásukkal kezdődne a testgyakor-lat, holott helyes csak a svéd gymnastika alapelve, mely szerint leg-jobb tornaszer maga az emberi test. Ehhez kell szereinket alkalmazni, nem pedig ez utóbbihoz nyomorítani a gyermek szervezetét. Így az egyszerű járás is többet ér pl. a kerékpározásnál.

Magukra az egyes gyakorlatokra nézve szerző nem egy szélté-ben elterjedt tévedést igazt ki, midőn pl. kimutatja, hogy a támasz-kodás korántsem ellentéte a függésnek. Tágabbkörű érdeklődésre szá-míthatnak azon fejtegetései, midőn a futás gondos elemzésével kimu-tatja, hogy annak conventionalis művészi ábrázolása mily képtelen s a valóság teljes ignorálásán alapszik. Legnagyobb tanulsága azon-ban e szép könyvnek, hogy módszertani mintát nyújt a mozgások beható és tudományos vizsgálatára, mely még korántsem találkozik a pädagogusok részéről azon érdeklődéssel, melyre pedig méltán szá-míthat. De csak azokéra, kik át vannak hatva attól a tudattól, hogy az ember egységes lény s így valódi nevelése is csak úgy lehetséges, ha *egészen* ismerjük. Akik e belátástól messze vannak, vagy általában kicsinyelni fogják e sokszor pedáns látszatú vizsgálatokat, vagy leg-jobb esetben kizárólag a tornatanító és orvos tanulmányainak körébe utasítják. Jól tudja azt szerzőnk is, midőn művét, úgyszólván, avval kezdi, hogy a mozgásokról való vizsgálatok nem számíthatnak arra, hogy a felületes elméket lebilincseljék. Tegyük hozzá: hiszszük és re-méljük, hogy annál inkább találunk majd nálunk is méltánylásra a tudományos pädagogusok részéről.

Pauler Ákos.